

А. В. Головач, В. И. Товкун, Г. Г. Ткаченко; Под ред. А. В. Головача. – К.: Вища школа, 1991. – 398 с.

20. Статистичний бюлетень за січень–травень 2002 року / Державний комітет статистики України. – К., 2002. – 250 с.

21. Статистичний щорічник України за 2001 рік. – К.: Техніка, 2002. – 643 с.

22. Сулова И. М., Манилова Т. Л. Управленческий учет в библиотеке (Библиотечная статистика: Современное состояние, проблемы): Учеб. пособие для вузов и колледжей культуры и искусств. – М.: Изд-во МГУКИ; ИПО Профиздат, 2001. – 128 с.

23. Терминологический словарь по библиотечному делу и смежным отраслям / Сост. З. Г. Высоцкая и др.; РАН. Б-ка по естественным наукам. – М., 1995. – 268 с.

24. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – 376 с.

25. Фенелонов Е. А. Библиотечная статистика как фактор управления: состояние и проблемы совершенствования // Библ. дело – XXI век: Науч.-практ. сб. / Рос. гос. б-ка. – М., 2002. – Вып. 3. – С. 10–29.

26. Фрумин И. М. Библиотечное дело: Организация и управление. – М.: Книга, 1980. – 272 с.

27. Чабан І. А. Програмно-технічний комплекс пункту запису читачів НБУВ // Бібліотека. Наука. Культура. Інформація: Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 1998. – Вип. 1. – С. 373–376.

28. Цуріна І. Нова статистика обліку // Бібл. планета. – 2003. – № 2. – С. 35–36.

29. Цуріна І. Ще раз про бібліотечну статистику // Бібл. планета. – 1999. – № 3. – С. 16.

30. Ярощук В. П. Обслуговування у обласній універсальній бібліотеці на основі електронного каталогу // Бібліотечно-бібліографічні класифікації та інформаційно-пошукові системи: Тези доп. міжнар. наук. конф. / НАН України. ЦНБ ім. В. І. Вернадського. – К., 1995. – С. 79–80.

31. ISO 2789-1991. Information and documentation. – International Library statistic. – Geneve, 1991. – 9 p.

УДК 021.9(083.78):34

Тетяна КУЛАКОВСЬКА,
науковий співробітник НБУВ,
Юлія КАЛІНІНА,
провідний юрисконсульт НБУВ

Тендерні торги в бібліотеці: організаційне та юридичне забезпечення

У статті розглядаються питання організаційного та правового забезпечення здійснення бібліотеками як бюджетними установами закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти шляхом проведення тендерних (конкурсних) торгів.

Ключові слова: бібліотека, державна закупівля, електронна закупівля, організаційне забезпечення, правове забезпечення, тендер, тендерний комітет.

З позицій бібліотечної мікроекономіки сучасна бібліотека – специфічна економічна одиниця і господарюючий суб'єкт, основу діяльності якого складає комплекс економіко-правових відносин. Як некомерційна організація у формі установи, яка фінансується власником (у даному випадку – державою), бібліотека має певну господарську самостійність і можливість приймати організаційні й економічні рішення [5; 10]. У першу чергу, це стосується питань фінансування її роботи (управління бюджетом, фінансовими потоками, перерозподіл грошових коштів), постачання (комплектування документно-інформаційного фонду, матеріально-технічне забезпечення поточної діяльності бібліотеки і перспективного розвитку),

виробництва на її базі та наступної реалізації бібліотечно-інформаційних послуг і продуктів.

Стабільність функціонування бібліотеки безпосередньо пов'язана з фінансовими ресурсами держави, зокрема з її бюджетною політикою. Сучасний стан фінансового забезпечення бібліотечної сфери варто характеризувати як багатоканальну систему фінансування. Головним джерелом є державне фінансування, яке здійснюється за рахунок бюджетних коштів. Його основу складає державний бюджет [9].

Фінансова діяльність бібліотеки – це сукупність економічних взаємовідносин з різними партнерами, які виникають у зв'язку з отриманням, розподілом та використанням грошових засобів у про-

цесі її життєдіяльності, зокрема в ході придбання літератури, технічних засобів, обладнання, матеріальних цінностей, оплати ремонтних робіт тощо, і регулюється відповідними нормативно-правовими актами.

Діяльність, пов'язану з закупівлею товарів, робіт і послуг за кошти державного бюджету, регулюють нормативно-правові акти, прийняті відповідними органами державної влади України [12, с. 1–2]. Зокрема, Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» № 1490-III від 22 лютого 2000 р. (зі змінами та доповненнями) (далі за текстом – Закон) встановлює загальні правові та економічні засади здійснення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти. Мета реалізації Закону – створення конкурентного середовища у цій сфері діяльності, забезпечення прозорості процедур закупівель за державні кошти та досягнення оптимального і раціонального їх використання.

Для забезпечення реалізації Закону прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про організаційні заходи щодо функціонування системи державних закупівель» № 1469 від 27 вересня 2000 р., якою визначено спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань координації закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти – Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції. Основними функціями цього органу згідно зі ст. 3 Закону є:

- ❖ розробка нормативно-правових актів щодо функціонування системи державних закупівель (наказів, зокрема);
- ❖ проведення обліку закупівель шляхом збирання інформації про заплановані закупівлі та торги, які відбулися;
- ❖ погодження іншої, ніж відкриті торги, процедури закупівлі, яка здійснюється у порядку, встановленому уповноваженим органом;
- ❖ розгляд скарг, поданих учасниками торгів, та прийняття відповідних рішень;
- ❖ контроль за дотриманням законодавства щодо закупівель;
- ❖ консультаційна та методична допомога у здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг, у т. ч. надання зразків тендерної документації, іншої інформації щодо здійснення закупівель;
- ❖ видання інформаційного бюлетеня «Вісник тендерних державних закупівель України»;
- ❖ організація навчання фахівців у сфері державних закупівель та підвищення їх кваліфікації з наданням відповідного сертифіката тощо.

З метою покращання інформаційного забезпе-

чення замовників та учасників закупівель, підвищення конкурентності торгів на веб-сайті Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України (<http://www.me.kmu.gov.ua>) створено розділ «Державні закупівлі», де розміщується нормативно-правова база, рішення щодо розгляду скарг, інформація щодо функціонування системи державних закупівель, зокрема результати моніторингу здійснення закупівель на основі встановленої державної статистичної звітності, які свідчать про щорічне зростання активності та кількості учасників і обсягів закупівель.

Закупівля – це тривалий процес, який починається з визначення потреби і завершується виконанням договору про закупівлю товарів, робіт, послуг. Він потребує витрат часу і коштів для організації і проведення торгів (тендерів), зокрема здійснення конкурентного відбору учасників з метою визначення переможця торгів згідно з процедурами, встановленими чинним законодавством, умовами їх застосування, пороговими показниками вартості і вимогами до загальної вартості закупівель. Відповідно до ст. 13 Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» закупівля може здійснюватися шляхом таких процедур, як відкриті торги, торги з обмеженою участю, двоступеневі торги, запит цінних пропозицій (котирувань), закупівля в одного учасника.

Варто підкреслити, що закупівля товарів, робіт і послуг за рахунок бюджетних коштів здійснюється за умови порогових показників вартості, які для товарів і послуг дорівнюють або перевищують суму, еквівалентну 5 тис. євро, для робіт – 20 тис. євро.

Тендери як форма державної закупівлі товарів, робіт і послуг в обов'язковому порядку застосовується у бібліотеках, які є розпорядниками бюджетних коштів відповідно до бюджетного законодавства України.

Існують певні вимоги до здійснення державних закупівель бібліотеками як бюджетними установами, серед яких: економічна ефективність процесу закупівлі, яка передбачає закупівлю товарів, робіт і послуг кращої якості за нижчою ціною, справедливості і неупередженості до учасників торгів, гласності здійснення закупівлі, звітності щодо її результатів.

Основні принципи проведення державних закупівель:

1. **Діловий підхід**, тобто належне планування закупівлі, включаючи аналіз потреб; розробка графіка закупівлі для досягнення найкращих результатів; визначення необхідного рівня якості або результату.

2. **Конкуренція** – створення конкурентних умов для учасників торгів; спроба скористатися перевагами існуючої конкуренції і сприяння їй або створення її.

3. **Недискримінація та об'єктивність** (справедливе ставлення до кожного учасника торгів).

4. **Створення посадовими особами, відповідальними за проведення державних закупівель, атмосфери взаємної довіри між замовником та учасниками закупівель.**

Варто зазначити, що закупівля необхідних товарів, оплата робіт і послуг шляхом проведення тендерів притаманна і установам бібліотечної галузі зарубіжних країн. Бібліотеки Росії, наприклад, почали освоювати такий нетиповий для них вид діяльності, як конкурси-торги з 1997 р. після прийняття указу президента про заходи щодо запобігання корупції і скорочення бюджетних витрат при організації закупівлі продукції для державних потреб та Положення про організацію закупівлі. У бібліотечно-інформаційній сфері Російської Федерації проводяться тендери на передплату періодичних видань, закупівлю книг, господарських товарів, технічних засобів, на ремонтні роботи тощо [1; 4; 13; 15]. Так, російська компанія ПроСофт стала переможцем тендерних торгів, які було організовано за підтримки Tacis (Партнерської програми інституціонального будівництва Європейської Комісії – Tacis Institutions Building Partnership Programme), на проведення пілотної ретроспективної конверсії карткового каталогу Російської державної бібліотеки, так званого проекту «Російська книга ХІХ ст.», на фонд видань 1825–1917 рр. Цей проєкт є найбільшим у Росії зі створення масиву бібліографічних записів комунікативного формату і розрахований на два роки. У цілому буде опрацьовано 700 тис. карток [14].

Як зазначають бібліотечні фахівці Санкт-Петербурзької централізованої бібліотечної системи, проведення торгів дозволяє бібліотекам заощаджувати бюджетні кошти у розмірі до 10% очікуваної вартості закупівлі [13].

У Великій Британії механізм обов'язкових конкурсних тендерів почав активно впроваджуватися в практику бібліотечно-інформаційної галузі у 80-х роках ХХ ст. Це зумовлено потребами заощадження муніципальних коштів, значну частину яких складали дотації з державного бюджету, та підвищення якості послуг за рахунок ринкової конкуренції в цій сфері. На тендери виставлялися надання комунальних послуг бібліотекам (експлуатація і ремонт приміщень, електропостачання, охорона тощо) та придбання видань. Як показали

пізніші дослідження, така практика дала як позитивні, так часто й негативні результати. Зокрема, було встановлено, що у 80 відсотках тендерів переможцями виявилися ті самі служби, які раніше надавали послуги без усяких конкурсів [9].

Певний досвід діяльності у сфері закупівель накопичено останніми роками і державними бібліотечними установами нашої країни, зокрема Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського. Як неприбуткова бюджетна установа НБУВ має право проводити некомерційну господарську діяльність для забезпечення реалізації основних своїх функцій і соціального розвитку колективу [6; 11].

Розглянемо детальніше правові й організаційні аспекти діяльності НБУВ щодо здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти шляхом проведення тендерних (конкурсних) торгів. З прийняттям Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» (2000 р.) Бібліотекою створено Тендерний комітет (далі – ТК), діяльність якого регламентується «Положенням про Тендерний комітет Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (затверджене 21 грудня 2000 р.), розробленим на підставі відповідного нормативно-правового документа Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції [7] і затвердженим наказом генерального директора Бібліотеки. До складу Комітету увійшли заступники генерального директора, провідні фахівці з усіх напрямів діяльності НБУВ: наукової, бібліотечно-інформаційної, юридичної, фінансово-економічної, технічної, господарської, члени Інформаційно-бібліотечної ради НАН України (постійно діючого дорадчого органу при Президії НАН України, який опікується діяльністю бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ Академії).

До компетенції ТК НБУВ входить організація процедур закупівель на всіх етапах їх проведення, починаючи від планування здійснення процедур закупівель упродовж бюджетного року відповідно до затверджених кошторисних лімітів фінансування Бібліотеки та пріоритетності закупівлі і закінчуючи підготовкою звітів про закупівлі відповідно до вимог чинного законодавства України. Основними функціями ТК згідно з відповідним Положенням є: вибір процедури закупівлі; розміщення оголошення про здійснення цих процедур у бюлетені «Вісник тендерних закупівель України», у разі потреби – в інших засобах масової інформації, у тому числі в міжнародних, зокрема у мережі електронного зв'язку; розсилання запрошення учасникам тендерів щодо участі в них та інформування про результати процедур закупівель; підготовка і на-

дання тендерної документації учасникам торгів та відповідних роз'яснень на їхні вимоги; організація приймання, зберігання, розкриття тендерних пропозицій, забезпечення вибору найвигіднішої тендерної пропозиції виключно на підставі визначених у тендерній документації критеріїв та методики оцінки тендерних пропозицій. Крім того, ТК розглядає, у разі надходження, скарги від учасників торгів згідно з чинним законодавством.

До підготовки та проведення тендерів ТК залучає провідних фахівців Бібліотеки, які у складі робочих груп готують і подають на розгляд членів Комітету заявки з інформацією і обґрунтуванням необхідності закупівлі того чи іншого товару, роботи чи послуги, з аналізом наявного для них ринку та інших відомостей, необхідних для визначення тендерним комітетом процедури закупівлі. У разі проведення торгів, які мають складний або спеціалізований характер, до роботи ТК залучаються незалежні експерти та консультанти, з урахуванням ч. 2 ст. 12 «Тендерні комітети та обмеження щодо участі в них» Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». У процесі діяльності ТК обов'язково забезпечує рівні умови для всіх учасників, які беруть участь у тендерах, зберігає конфіденційність інформації.

Практика роботи тендерних комітетів свідчить про те, що в установах можуть утворюватися як постійні структурні підрозділи, до функцій яких входить здійснення закупівель відповідно до встановлених процедур, так і позаструктурні утворення у вигляді комітетів, комісій за участю спеціалістів різних структурних підрозділів організації. У НБУВ впроваджено саме цей підхід до формування структури ТК. Варто зазначити, що члени ТК є фахівцями Бібліотеки, основна діяльність яких пов'язана з виконанням посадових функцій, а робота в ТК – додаткове навантаження. У такій організації діяльності Комітету є як позитивні моменти, так і певні труднощі. Позитивне в тому, що члени ТК, як співробітники НБУВ, мають повне і досить об'єктивне уявлення про всі напрями функціонування Бібліотеки як господарюючого суб'єкта і її потреби. Труднощі полягають у тому, що планування, організація, проведення процедур закупівель, забезпечення діяльності ТК вимагають значних витрат часу, відповідальності. Кожна процедура закупівлі супроводжується оформленням значної кількості звітних документів, які зберігаються в обов'язковому порядку в ТК. Таким чином, ця ситуація для членів ТК, які крім виконання посадових обов'язків забезпечують діяльність Комітету, є досить складною.

Раціональна організація роботи – питання, яке рано чи пізно постає перед більшістю тендерних комітетів. Тут можливі варіанти вирішення. По-перше, необхідно законодавчо закріпити посади фахівців з державних закупівель. По-друге, у тому разі, коли кількість проведених установою упродовж року тендерів значна, виділити окрему штатну одиницю чи навіть окремий підрозділ з організації проведення державних закупівель. До кола обов'язків такого підрозділу повинні входити: підготовка зведених пропозицій щодо планування проведення тендерів за результатами аналізу відомостей, наданих ТК структурними підрозділами установи, та відповідно до розміру бюджетного призначення або очікуваної вартості закупівель; організація проведення торгів (після прийняття рішення ТК щодо вибору процедури закупівлі); збір, підготовка, оформлення та забезпечення зберігання звітних та інших документів, необхідних для проведення відповідної процедури закупівлі; залучення до проведення торгів експертів на підставі рішення ТК; аналіз і підрахунок необхідних відомостей для підготовки статистичних звітів про результати проведення тендерів тощо.

Слід зазначити, що зміни у законодавстві, яке регулює сферу державних закупівель, ускладнюють вимоги до проведення тендерних торгів, зростає їхня кількість. Варто сказати, що тенденція до зростання кількості тендерних торгів і обсягів закупівель посилюється, а отже і значно збільшуються обсяги і урізноманітнюються види роботи ТК. Це вимагає постійного підвищення кваліфікації фахівців, які забезпечують здійснення в установі державних закупівель. Наприклад, члени ТК НБУВ пройшли підготовку та підвищення кваліфікації у спеціальному навчальному центрі Міністерства економіки і отримали відповідні сертифікати, які дозволяють їм займатися діяльністю у сфері державних закупівель, надавати експертну й консультативну допомогу та методичні матеріали [12]. Така підготовка, безперечно, допомагає в організації роботи ТК. Але, на нашу думку, установи-організатори системи підготовки і підвищення кваліфікації у цій галузі повинні враховувати і специфіку підготовки фахівців з державних закупівель саме бібліотечно-інформаційної діяльності. Доцільно розробити спеціальні навчальні програми для бібліотечно-інформаційних фахівців, які будуть займатися організацією і проведенням закупівель у бібліотеках, передбачити оволодіння основами економічних і правових знань, методикою проведення тендерів, навичками маркетингової діяльності, аналізу кон'юнктури ринку товарів, робіт і

послуг, методикою оцінки ефективності різних джерел постачання, підготовки бізнес-проектів, бізнес-планів тощо. А поки що, на жаль, методичні рекомендації саме для працівників бібліотек щодо проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг відсутні.

Певні зміни відбуваються у сфері організації державних закупівель з упровадженням комп'ютерних технологій. Наприклад, у Російській Федерації в рамках федеральної програми «Електронна Росія (2002–2010 рр.)» деякими організаціями створюється пілотний проект інтегрованої інформаційної інфраструктури електронної торгівлі [2; 8]. Російські фахівці вважають, що впровадження електронних тендерних торгів дозволить значно підвищити ефективність управління закупівельною діяльністю, зменшити бюджетні витрати, досягти необхідної прозорості в організації цієї діяльності, мінімізувати кількість економічних порушень у цій сфері.

Типова інформаційно-аналітична система для автоматизації процесу підготовки та проведення тендерних закупівель товарів та послуг в організаціях, які є розпорядниками державних коштів різного рівня («ТІАС ДЕРЖЗАКУПІВЛЯ»), розробляється Інститутом кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України [3]. Ця система забезпечує інформаційну технологію роботи учасників процесів підготовки та проведення тендерних закупівель організаціями за основними процедурами закупівлі товарів, робіт і послуг – відкриті торги, торги з обмеженою участю, двоступеневі торги, запит цінних пропозицій, закупівля в одного постачальника, попередня кваліфікація.

Наступний етап роботи у цьому напрямі, як вважають фахівці цієї установи, – створення Системи електронних державних закупівель України (СЕДЗ) – одного з видів електронної торгівлі. Ідея створення СЕДЗ почала реалізовуватися із середини 90-х років ХХ ст. і пов'язана з активним поширенням інтернет-технологій. Прийнято закони України «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851-IV від 22.05.2003 р. та «Про електронний цифровий підпис» № 852-IV від 22.05.2003 р., які встановлюють основні організаційно-правові засади використання електронних документів та правовий статус електронного цифрового підпису і його використання. У Законі України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» (відповідно до змін, внесених від 18.11.2004 р.) електронні державні закупівлі розглядаються як здійснення замовниками процедур закупівель за допомогою інформаційної системи

в мережі інтернет з використанням електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Інформаційна система в мережі інтернет у визначенні ст. 4-1 «Прозорість здійснення державних закупівель та оприлюднення інформації щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти» даного Закону є сукупністю програмних засобів з власною адресою в мережі інтернет, зареєстрована відповідно до вимог чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності, надає доступ до інформаційних ресурсів і відповідає таким обов'язковим вимогам: забезпечує збирання, накопичення, передання та обробку інформації щодо державних закупівель замовників з усіх адміністративно-територіальних одиниць України; відповідає встановленим законодавством вимогам щодо захисту державної інформації; надає можливість здійснення електронних державних закупівель.

Таким чином, завдання створення СЕДЗ з теоретичної галузі перейшло в практичну і знайшло законодавче закріплення. Варто зазначити, що створення і використання такої системи має певні особливості. Фахівці вважають, що використання СЕДЗ має ряд переваг за рахунок оперативності, масштабності, об'єктивності та ощадливості [3]:

- практично миттєве оповіщення про проведення тендерів усіх потенційних учасників (максимальна кількість учасників за мінімальний час); реєстрація й отримання тендерної документації через інтернет (зменшення термінів проведення тендера);
- реєстрація й одержання тендерних пропозицій через інтернет (зменшення термінів і накладних витрат на проведення тендера);
- отримання тендерних пропозицій в електронному вигляді (істотно скоротить терміни і підвищить об'єктивність розгляду тендерної пропозиції та вибору переможця);
- оповіщення всіх учасників і переможців через інтернет про результати проведеного тендера.

Важливим моментом у функціонуванні СЕДЗ є можливість створення і наповнення інформаційного ресурсу своєї організації за тендерами, який включатиме бази даних постачальників, проведених закупівель, тендерної документації, договорів тощо й істотно спрощуватиме проведення порівняльного аналізу цін на товари, роботи і послуги та можливостей і пропозицій організацій-учасників, може стати частиною ресурсу організацій – головних розпорядників коштів (для НБУВ це Національна академія наук України). Слід відзначити, що вже зараз у багатьох організаціях, у

тому числі й у НБУВ, здійснюється автоматизація процесу підготовки і проведення державних закупівель, в електронному вигляді готується і зберігається тендерна документація тощо.

Звичайно, з упровадженням СЕДЗ виникнуть і певні труднощі, основні з них – істотне збільшення кількості «віртуальних» організацій-учасників і тендерних пропозицій від них, що вимагатиме додаткових зусиль і процедур верифікації (перевірки достовірності наданих організаціями-учасниками електронних документів); збільшення трудомісткості обробки тендерних пропозицій, тобто істотне збільшення обсягів роботи фахівців і тендерних комітетів організацій, які проводять тендери з держзакупівель. Подолати ці вузькі місця у функціонуванні СЕДЗ можна шляхом створення і впровадження інформаційної технології роботи всіх фахівців, пов'язаних з підготовкою і проведенням тендерних держзакупівель (відповідальні за тендери, члени тендерного комітету, залучені експерти). Інформаційна технологія повинна забезпечити роботу всіх залучених до підготовки і проведення тендерів фахівців на своїх робочих місцях. Створення такої інформаційної технології є необхідною умовою для нормального функціонування і першим кроком на шляху створення системи електронних торгів по державних закупівлях будь-якої організації. Майбутнє за системою електронних торгів з державних закупівель, а фахівці, які займаються або планують займатися питаннями державних закупівель, повинні до цього готуватися і починати цю підготовку з автоматизації своєї роботи.

Таким чином, можна сказати, що сферу діяльності установ та організацій, зокрема бібліотек, пов'язану із закупівлею товарів, робіт і послуг за кошти державного бюджету, регулюють відповідні нормативно-правові акти, які встановлюють правові та економічні засади здійснення закупівель за процедурою тендерних (конкурсних) торгів, що сприяє створенню конкурентного середовища у цій сфері діяльності, забезпеченню прозорості процедур закупівель за державні кошти і раціональному їх використанню. Подальше удосконалення цієї діяльності пов'язане з упровадженням системи електронних державних закупівель та розробкою спеціальних навчальних програм для бібліотечно-інформаційних працівників.

Література

1. *Большаков Н. В.* Тендер – современный способ рационального использования средств библиотеки // Библиотечное дело–2004: Всеобщая доступность инфор-

мации: Матер. 9-й междунар. науч. конф., Москва, 22–24 апр. 2004 г. / МГУКИ, ЦНСХБ, РГБ, ГПНТБ России. – М., 2004. – С. 161–162.

2. *Везиров В. Н., Полтев А. А.* Нормативно-правовые проблемы создания и функционирования системы информационного обеспечения закупок продукции для государственных нужд (ИНФОГОЗ) // НТИ. Сер. 2. Информационные процессы и системы. – 2004. – № 5. – С. 14–17.

3. *Івлічев В. П.* Про деякі питання системи електронних державних закупівель [Електрон. ресурс]. – <http://www.me.gov.ua/>.

4. *Класквин Ф. Ф., Тимофеева О. В.* Тендер: иностранная мода или жизненная потребность? (Зарубежный и российский опыт закупки периодических изданий на конкурсной основе) // Информ. ресурсы России. – 1999. – № 2. – С. 12–16.

5. *Клюев В. К.* Библиотечная микроэкономика (методология, менеджмент, дидактика) // Библиотековедение. – 2000. – № 1. – С. 28–35.

6. *Матусевич В., Родзінська О.* Організація закупівлі періодичних видань як складова бібліотечного маркетингу // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 112–117.

7. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції «Про затвердження Положення про порядок створення та головні функції тендерних комітетів щодо організації та здійснення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти» від 20 травня 2003 р. № 280 // Правові та практичні аспекти державних закупівель в Україні: Метод. посіб. / Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України. – К., 2003. – С. 27–35.

8. *Орехова И.* Электронные тендерные торги от Cognitive Technologies // Банковские технологии. – 2003. – № 4. – С. 6–8.

9. *Петрова Л. Г.* Бібліотека в умовах соціально-економічних змін: Моногр. – К., 2003. – 301 с.

10. *Петрова Л. Г.* Бібліотека як господарючий об'єкт в умовах ринку // Вісн. Книжкової палати. – 2001. – № 7. – С. 17–20.

11. Положення про Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського // Бібліотечний вісник. – 1996. – № 5. – С. 5.

12. Правові та практичні аспекти державних закупівель в Україні: Метод. посіб. / Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України. Держосвітпром. – К., 2003. – 298 с.

13. *Тищенко М. Н.* Библиотека как организатор торгов // Библиотековедение. – 2004. – № 2. – С. 33–37.

14. *Чебанов В.* Ретроконверсия в проекте Tasis – [Электрон. ресурс] // Электронные библиотеки. – 2000. – Т. 3. – Вып. 2. – <http://www.elbib.ru/>.

15. *Эйдемиллер И.* Тендер на закупку книг: экономия средств или непозволительная роскошь? // Бібл. форум України. – 2004. – № 3 (5). – С. 7–12.